

29 февруари - 7 март 2024 г.

Мониторинг на институции и нормативни документи по темите: дарителство, доброволчество, гражданско общество

Седмичният мониторинг обхваща преглед на внесени в Народното събрание законопроекти, проекти на нормативни документи, публикувани за обществено обсъждане, както и проведени заседания на обществени съвети, експертни и други междуведомствени групи. Предлагаме ви обобщени акценти от мониторинговия доклад:

- **Народно събрание**
  - **Икономически и социален съвет**
- **Министерски съвет**
  - **Съвет за развитие на гражданското общество**
- **По-важни актове, качени на Портала за обществени консултации**

Народно събрание

1. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията

Обществените медии БНР и БНТ, издържани от държавния бюджет и на основание член 6. и член 19. от действащия ЗРТ, са задължени да подпомагат българския език и култура, без да са посочени реда и условията за това. В този дух законопроектът въвежда квота за музикални произведения, в националните обществени доставчици на радиопрограми Българското национално радио (БНР) и аудио-визуални медийни услуги Българската национална телевизия (БНТ) и насърчаване и ползването на родния език. Българският език полага основата на нашата национална идентичност, а радиото и телевизията пряко влияят върху личностното оформление на подрастващите и в този смисъл техните функции са както културни, така и образователни и възпитателни. Светът, в който живеем, се променя с ускорени темпове, а те на свой ред промениха облика на комуникациите в различните им проявления, особено през последните няколко десетилетия. Глобализацията преориентира ценностни системи, приоритети, традиции и прокарва поколенчески различия в маниерите на общуване между държави и народи, между общности, обособени по различни признаци. На практика в традиционно "резервирани" за родния език полета на интелектуална дейност все повече започва да се налага специфична езикова глобализация. Така стигаме до въпроса за измеренията на националната култура и езика, на който тя е създадена пряко или опосредствано и за съвременното им присъствие в свят, който заличава граници.

2. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

В мотивите към законопроекта се казва, че с настоящото предложение за промени се разширява избирателният корпус за местни референдуми чрез включване на европейските граждани, живеещи в България и имащи избирателни права за местни избори; премахват се противоречията между правото да се подписват подписки за местен референдум и да се гласува на местен референдум. Прилага се препоръката на Света на Европа, Комисия за демокрация чрез право (Венецианска), че гласуването на референдуми не следва да е по-затруднено от гласуването на избори: премахва се изискването за използване на плик, въвежда се възможност за машинно гласуване на национални референдуми; хармонизират се изискванията към подписките за референдуми и подписките за избори по отношение на обема лични данни и използването на квалифициран е-подпис. Прилага се препоръката на Венецианската комисия за паралелизъм в регламентите: предвижда се срок, в който влезлите в сила решения, приети на референдум, не могат да бъдат отменени или изменени. Прецизират се изискванията към въпроса на референдума, въвежда се възможност за по-дълго описание на предложението на референдума, към което може да бъде зададен въпрос от типа "Одобрявате ли следното предложение?".

3. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за гражданската регистрация.

Единният граждански номер е уникален идентификатор на физическо лице, в което има значещи части, обозначаващи дата на раждане, пол и област на раждане. С напредването на технологиите и развитието на нормативната уредба, наличието на тази информация в единния граждански номер не носи допълнителни ползи, тъй като данните следва да бъдат извлечени от първичния администратор данни чрез вътрешни електронни административни услуги. Макар и редки, съществуват случаи на злоупотреби с промяна на ЕГН, основно на основание корекция на дата на раждане, вписана в актовете за гражданско състояние. Такава промяна може да представлява опит за скриване на предишни данни за лицето, като административни санкции, публични задължения, запори, полицейски регистрации и др., в случай, че информационните системи на други административни органи не реализират функционалност за свързване на няколко ЕГН-та към едно лице. Със законопроекта се предлага забрана за промяна на единния граждански номер след навършване на пълнолетие. Такова ограничение би позволило коригиране на допуснати грешки, без да допуска злоупотреби.

4. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето.

Динамиката в развитието на обществените отношения в последните години доведе до възникване на явления, срещу които реакцията на законодателно ниво е обективно належаща. Множеството конкретни казуси, станали публично известни, за деца, които употребяват и то на публични места алкохол, тютюневи и свързани тях изделия или райски газ, предизвика необходимостта от установяване на изрични забрани за предлагането на такива продукти на лица, ненавършили 18 г. На това основание в чл. 5б от Закона за закрила на детето (ЗЗкрД) на законово ниво се уредиха такива забрани, а за

тяхното неспазване се предвидиха съответни състави на административни нарушения в същия нормативен акт (чл. 45, ал. 1 и ал. 16 ЗЗкрлД). Начинът, по който е изградена структурата на закона обаче изразява логика на предмета на уредбата му, която трудно позволява да се постигне прецизност новосъздаваната правна уредба. И доколкото индикации са, че процесът от разширяването на забраните, гарантиращи закрилата на децата, ще продължи, настоящият проект предлага структурата в тази ѝ част да се промени.

Икономически и социален съвет

Икономическият и социален съвет (ИСС) на Република България е създаден със специален закон от 2001 г. Той е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище в София и е второстепенен разпоредител с бюджетни средства към Народното събрание на Република България. ИСС е “консултативен орган, изразяващ волята на структурите на гражданското общество по икономическото и социалното развитие”. Мисията на ИСС е да бъде не само партньор в управлението на държавата, но и мощен двигател на организираното гражданско общество, задвижван от съгласие, аргументи, компромиси, но винаги насочен към напредък и справедливост.

В момента в ИСС в група 3, т. нар. "група на НПО" са представени три организации от общността: фондация "Работилница за граждански инициативи", фондация ВCause и БДФ. През последните седмици стартира работата по разработване на Анализ на взаимодействието между гражданските организации и национални и местни институции в отговор и по време на кризи. Документът се разработва от екип докладчици и експерти и от трите групи на Съвета (работодатели, синдикати и НПО). Предстои анализът да бъде внесен на Пленарна сесия на ИСС през месец март 2024 г.

Съвет за развитие на гражданското общество

Бяха проведени няколко неофициални срещи на НПО в Съвета по изработване на финален вариант на механизма за финансиране на проекти с обществена значимост на ЮЛНЦ в обществена полза през СРГО, както и подготовка на отчет за дейността на Съвета. През последните месеци СРГО не е имал редовни заседания, въпреки настоятелното искане на неговите членове да бъде свикан от неговия председател вицепремиер съгласно правилника за дейността на СРГО. Организацията от общността на БДФ, които са представени в Съвета са: Български фонд на жените, фондация "Работилница за граждански инициативи", фондация "Светът на Мария" и БДФ.

Новини от министерства:

• **Министерство на образованието**

- **INSAIT стартира VgGPT – достъпен изкуствен интелект на български език.** Институтът INSAIT обяви стартирането на чат приложението на VgGPT. Първият езиков модел от последно поколение на български език вече може да се ползва от всеки безплатно на адрес <https://chat.bggpt.ai>. GPT-технологията е върхова точка в развитието на изкуствения интелект и подобрява начина, по който обществото взаимодейства с информацията. През януари тази година институтът INSAIT към Софийския университет “Св. Климент Охридски“ обяви създаването на първия езиков модел на български език, което предизвика сериозен интерес – само за няколко дни хиляди граждани и стотици български държавни и частни организации заявиха достъп до технологията и чата. Преди две седмици INSAIT публикува езиковия модел зад VgGPT за свободно ползване. Технологията вече се внедрява от бизнеса като отзивите са, че тя може да се настрои от компаниите за специфични нужди в рамките на няколко часа и с минимален изчислителен и финансов ресурс. След такава стъпка VgGPT работи на сходно ниво с най-мощните модели като GPT-4 за специфичната задача, въпреки че е стотици пъти по икономичен като хардуерни нужди. Тази функционалност позволява на българските компании и институции да внедряват изкуствен интелект почти безплатно в сравнение с огромните разходите, нужни за настройка и използване на затворени модели (напр. като тези на OpenAI). Друго предимство е, че VgGPT може да се използва изцяло в рамките на дадена организация, като по този начин поверителните данни не се споделят с трети страни. Очаква се моделите от серията на VgGPT да доведат до създаването на дигитални приложения, асистенти и услуги в редица сфери на нашия живот като образование, публична администрация, счетоводство и други.

• **Министерство на труда и социалната политика**

- **Осигурени са 100 млн. лева за по-добри условия на труд.** С бюджет от 100 млн. лв. по мярката „Адаптирана работна среда“ с финансиране по Програма „Развитие на човешките ресурси“ към МТСП ще бъдат подкрепени предприятията за посрещане на новите предизвикателства, свързани с осъществяването на прехода към климатично неутрална икономика и променящите се модели на работа. Кандидатстването по нея приключи в началото на месец януари 2024 г., а в момента проектните предложения се оценяват. „Дейностите, за които работодателите ще

получат финансиране, са свързани с разработването и прилагането на „зелени“ модели на организация на труда, психологическа подкрепа за заетите в предприятието, закупуване на лични и колективни предпазни средства и специално работно облекло. Могат да бъдат осигурени и социални придобивки за работещите като оборудване на места за отдих, рехабилитация, спорт, хранене и почивка в самите предприятия“. Фонд „Условия на труд“ към МТСП също обяви старта на набирането на проекти на работодатели за подобряване на условията на труд и за диагностика на професионалните болести за 2024 г. „Максималният размер на средствата за финансиране на едно предложение е до 30% от одобрените и действително извършени разходи за изпълнението му, но не повече от 100 000 лева.

По-важни актове, качени на Портала за обществени консултации

1. Проект на ПМС за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари.

Срок на приключване: 01.04.2024 г.

Измененията и допълненията са насочени към отстраняване на слабостите в превантивното законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, установени в приетия на 18.05.2022 г. Доклад за Република България от Пети оценителен кръг на Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари (MONEYVAL) към Съвета на Европа. Със ЗИДЗМИП, ДВ, бр. 84/2023 г. в ЗМИП е създадена нова ал. 3 на чл. 123а от него, с която законодателят възлага на Министерския съвет на Република България да определи в ППЗМИП условията и реда за отчитане на обстоятелствата, изброени в чл. 123а, ал. 1 от същия закон, които следва да се вземат предвид при определяне на вида и размера на глобите и имуществените санкции, налагани по административно правен ред от компетентните административно наказващи органи. Промяната е част от мерките за изпълнение на приетия от FATF (Financial Action Task Force/ Групата за финансови действия срещу изпирането на пари) План за действие за България, свързан с осигуряване на съответствие и ефективното прилагане от страната на 40-те Препоръки на FATF, които изискват осигуряване на ефективен, пропорционален и възпиращ санкционен режим за нарушенията на мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. В § 64 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗМИП, ДВ, бр. 84/2023 г. е въведено задължение за Министерския съвет да приеме изменения и допълнения в ППЗМИП в срок до 6 месеца от влизането в сила на закона с оглед привеждане на правилника в съответствие с нормите на ЗМИП.

2. Проект на Програма за хуманитарна подкрепа и интеграция на разселените лица от Украйна.

Срок на приключване: 15.03.2024 г.

Проект на Решение на Министерски съвет за приемане на Програма за хуманитарна подкрепа и интеграция на разселените лица от Украйна с предоставена временна закрила.

3. Проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национални програми за развитие на образованието.

Срок на приключване: 05.04.2024 г.

Националните програми за развитие на образованието се изпълняват със средства от държавния бюджет съгласно чл. 280, ал. 3, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование. Чрез разходите за изпълнението им се реализират национални мерки и дейности, чиито цели не могат да бъдат постигнати в желаната степен, ако се финансират само в рамките на средствата по стандарти за издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата/учениците, подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие, развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностно развитие. С проекта на настоящото Решение на МС се предлага през 2024 г. да се изпълняват 22 национални програми. Преобладаващата част от тях са изпълнявани и през 2023 г. с доказана ефективност и успешна реализация в предходните години. Две от предлаганите програми са нови – „Без агресия за сигурна образователна среда“ и „Безопасност на движението по пътищата“ и са насочени към превенция на насилието и тормоза в образователните институции и към образование за устойчиво развитие в областта на пътната безопасност. С одобряването и изпълнението на националните програми за развитие на образованието през 2024 г. се очаква да бъдат подпомогнати основните образователни политики, реализирани от МОН, включително политиките за утвърждаване приобщаващия характер на образованието; достъпа до образование на всички деца и ученици с фокус към уязвимите групи; утвърждаване на компетентностния подход, на иновациите във всички аспекти на образователния процес; придобиване на ключови компетентности за учене през целия живот.

4. Консултационен документ по проект на Закон за веригата на доставки на земеделски продукти и храни (нов).

Срок на привличане: 20.03.2024 г.

Министерството на земеделието и храните организира обществена консултация по концепция на проект на Закон за веригата на доставки на земеделски продукти и храни. Чрез обществената консултация се канят всички заинтересовани страни да дадат предложения и коментари по концепцията на Закон за веригата на доставки на земеделски продукти и храни, която има за цел да представи основните направления на бъдещите нормативни предложения за уреждане на обществените отношения във веригата на доставки на първични земеделски продукти и храни. Веригата на доставки на първични земеделски продукти и храни свързва три важни сектора на икономиката: земеделието, хранителната промишленост и търговията. Нейната основна задача е да задоволи потребностите на населението, като осигури достатъчно висококачествени и безопасни храни, не само като количество, но и по отношение на техния асортимент и качество.

Седмичният мониторинг на проекти на нормативни документи и работата на институции по темите дарителство, доброволчество и гражданско участие е подкрепен по проект ACF/825 "Дарителски компас за устойчиви партньорства", който се изпълнява с финансовата подкрепа от Фонд Активни граждани България (www.activecitizensfund.bg) по ФМ на ЕИП 2014 - 2021.

Получавате това съобщение в качеството си на представители на компании и фондации - членове и наблюдатели на Български дарителски форум.

Our mailing address is:

Bulgarian Donors' Forum
4B, Leonardo Da Vinci Str.
Sofia 1124
Bulgaria

[Add us to your address book](#)

Want to change how you receive these emails?

You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

Copyright © 2024 Bulgarian Donors' Forum, All rights reserved.